



AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Bu sayımızda

Təhsil naziri
İctimai Şura üzvləri
ilə videokonfrans keçirib

⇒səh.2

İngilis dilini
öyrənənlər üçün
dərs nümunələri

⇒səh.6

Coğrafiya kabinetləri
necə qurulmalıdır?

⇒səh.7

AzTU beynəlxalq
İayihənin regional
koordinatoru oldu

⇒səh.8

Yeni dərs ilində tədris prosesinin təşkili



“Gələcək hədəfim ölkəmizə Nobel Mükafatı qazandırmaqdır”

Müasir qlobal çağışışlar ali təhsil sisteminde sürətli deyişikliklərin aparılmasını zəruri edib. Heç kimə sərr deyildir ki, hazırda davamlı inkişafın əsas hərəkətverici qüvvəsi olan yüksəkhəzirlilik insan kapitalı ölkənin rəqabət qabiliyyətliliyinin gücləndirilməsində başlıca faktora çevrilib.

Bu amil milli təhsil sistemində ali təhsilin modernləşməsini və rəqabətliliyinin dəsteklənməsini nəzərdə tutur. Ali təhsildə rəqabətliliyin temin olunması isə ilk növbədə universitetlərdə

Aygün Azadova: “Azərbaycanda hərəkətverici insan kapitalına ehtiyac duyulan sahələrə yönəlmək gənclərin əsas seçimi olmalıdır”

aparılan elmi tədqiqatların səviyyəsindən, yeni akademik mühitin yaradılmasından, gənc tədqiqatçılar nəslinin yetişdirilməsindən bilavasitə asılıdır. 2018-ci ilin noyabrında ölkə başçısı İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması

üzrə Dövlət Programı” ölkəmiz, təhsil sistemimiz qarşısında duran bu hədəflərə çatmaqdə mühüm rol oynayır.

Dövlət Programı çərçivəsində artıq dünyyanın nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil alacaq telebelerin bir qrupu müvafiq meyarlar esasında seçilərək müəyyən olunub. Onlardan biri de “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan

ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Programı” çərçivəsində Böyük Britaniyanın Essex Universitetində “Molekulyar tibb” ixtisası üzrə doktorantura təhsili almaq imkanı qazanmış Aygün Azadovadır. Əvvəlcə Aygün Azadova-nı oxucularımıza təqdim edək.

⇒Ardı səh.8

Vətəndaşların qəbulu
avqustan 31-dək
dayandırılır

Ölkə ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddətinin uzadılması barede müvafiq qərara uyğun olaraq, Təhsil Nazirliyinin Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzi 2020-ci il avqustan 31-dək fəaliyyətini dayandırır.

Təhsil sahəsində dövlət xidmətlərinin göstərilməsinə tömən etmək üçün bu dövr ərzində müraciətlər 146-1 Telefon Məlumat Mərkəzi vasitəsilə cavablandırılacaq. Vətəndaşlar həmçinin Nazirliyin rəsmi office@edu.gov.az elektron poçt ünvanına müraciət edə və elektron resurslarında (www.edu.gov.az; www.ict.edu.az) təqdim edilən müxtəlif e-xidmətlərdən yararlanıla bilərlər.

Rəsmi məlumatları Təhsil Nazirliyinin internet saytında (www.edu.gov.az) və sosial şəbəkələrdəki səhifələrindən izləmek tövsiyə edilir.

Xaricdə doktorantura təhsili
ilə bağlı sənəd qəbulunun
müddəti uzadılıb

Xaricdə doktorantura təhsili ilə bağlı elan edilmiş cari il üzrə II sənəd qəbulunun müddəti uzadılıb.

“2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Programı” çərçivəsində xaricdə doktorantura təhsilinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı elan edilmiş sənəd qəbulunun müddəti 16 avqust saat 23:59-dək uzadılıb.

Müəllimlərin işə qəbulu üzrə
elektron sənəd qəbulunun
nəticələri

Təhsil Nazirliyi sisteminə daxil olan ümumi təhsil müəssisələrinə müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqədə iştirak edən namızdların elektron ərizələrinin yoxlanılması başa çatıb.

Müsabiqənin növbəti mərhələsində 46 mindən çox namızad iştirak etmək hüquq qazanıb. Test intahamının mərhəlesi baradə məlumat yaxın günlərdə namızadların şəxsi səhifələrinə göndərilecək.

Qeyd edək ki, müsabiqəyə elektron sənəd qəbulu 16-25 iyul tarixlərində həyata keçirilib. Müsabiqədə iştirak etmək üçün 53880 namızad elektron qeydiyyatdan keçib, onlardan 51227 namızad elektron ərizəsini təsdiq edib.

“Gələcəyimizi
qoruyaq!”

BMT qlobal təhsilin xilas
edilməsi planını açıqladı

Səh.2





**"Qazax şəhərində Mehdi Hüseyn adına
humanitar və təbiət fənləri üzrə məktəb-lisey
binasının əsaslı təmiri ilə bağlı tədbirlər
haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2020-ci il 5 mart tarixli 1899 nömrəli
Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə**

**Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin Sərəncamı**

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

"Qazax şəhərində Mehdi Hüseyn adına humanitar və təbiət fənləri üzrə məktəb-lisey binasının əsaslı təmiri ilə bağlı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 5 mart tarixli 1899 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respublikasının Qanunverici-

lik Toplusu, 2020, № 3, maddə 284) adında, 1-ci və 3-cü hissələrində "əsaslı təmiri" sözləri "sökülərək yenidən tikilməsi" sözləri ilə əvəz edilsin.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Bakı şəhəri, 4 avqust 2020-ci il

**Yeni dərs
ilində tədris
prosesinin təşkili**

➡ Əvvəli səh.1

Hazırda Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2020-2021-ci tədris ilinə hazırlıq məqsədilə sistemli tədbirlər həyata keçirilir. Ümumi təhsil müəssisələrinin I siniflərinə şagirdlərin qəbulu prosesi aparılır, müəllimlərin işə qəbulu imtahanının növbəti həftədən başlanması nəzərdə tutulur, təhsil müəssisələrinin tikintisi və təmiri, tədris resurslarının hazırlanması və digər sahələr üzrə işlər işə davam etdirilir. Eyni zamanda, Təhsil Nazirliyi tərəfindən pandemiya şəraitində tədris prosesinin təşkili ilə bağlı digər ölkələrin təcrübəsi və beynəlxalq təşkilatların tövsiyələri öyrənilir, ölkəmizin aidiyəti dövlət qurumları ilə bu istiqamətdə müzakirələr aparılır.

Ölkədəki sanitər-epidemioloji şəraitdən asılı olmayaraq, 2020-2021-ci tədris ilində bütün təhsilənlərin təhsil hüququnun təmin edilməsi məqsədilə müvafiq tədbirlər görülməkdədir. Bunun üçün ənənəvi təhsil forması ilə yanaşı müxtəlif təhsil pillələri üçün bir sıra modellər artıq formalşdırılmışdır. Bu istiqamətdə mövcud resurslardan istifadə ilə yanaşı beynəlxalq təşkilatlarla da əməkdaşlıq həyata keçirilməkdədir.

Tədris prosesinin təşkili ilə bağlı təkliflərin hazırlanması zamanı təhsilənlərin yaş qrupları və öyrənmə ehtiyacları, təhsil pillələrinin xüsusiyyətləri, təhsil infrastrukturunun imkanları, ölkənin müxtəlif bölgələrində epidemioloji vəziyyət və ölkədə karantin rejimi ilə bağlı tətbiq edilən məhdudiyyətlər nəzərə alınır. Bununla bağlı mütəmadi olaraq ictimaiyyətə məlumat veriləcək.

**Təhsil naziri İctimai Şura
üzvləri ilə videokonfrans keçirib**

Avqustun 6-da Təhsil naziri Emin Əmrullayev na-
zirlik yanında İctimai Şuranın üzvləri ilə video-
konfrans keçirib.

Onlayn görüşdə koronavirus pandemiyası dövründə müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsinin təşkili, 2020-2021-ci tədris ilinə hazırlıqla bağlı görülən işlər barədə danışılıb.

Bildirilib ki, 2020-2021-ci tədris ili üçün ümumi təhsil müəssisələrinə müəllimlərin işə qəbulu pandemiya şəraitində nəzərə alınmaqla müvafiq təlimata uyğun təşkil edilecek.

Qeyd edilib ki, pandemiya şəraitində tədris prosesinin təşkili ilə bağlı Təhsil Nazirliyi tərəfindən digər ölkələrin təcrübəsi və beynəlxalq təşkilatların tövsiyələri öyrənilir, ölkəmizin aidiyəti dövlət qurumları ilə müzakirələr aparılır.

Həmçinin pandemiyanın sonrakı dövr üçün nəzərdə tutulan işlərlə bağlı bir sıra məsələlər müzakirə edilib və təkliflər dinlənilib.



**İkili diplom programına
müraciət imkanı sadələşdirilib**

Baki Mühəndislik Universiteti (BMU) ilə Cənubi Koreyanın İnhə Universiteti arasında bakalavr piləsi üzrə ikili Diplom Programının (İDP) icrası davam etməkdədir. Bu programda müraciət etmək istəyən abituriyentlər üçün elektron anket forması hazırlanıb.

BMU-dan bildirilib ki, abituriyentlər <https://forms.gle/QNjE->

<GEU6GcSoMzk88> linkinə daxil olaraq müraciət anketində verilən sualları cavablaşdırılmalıdır. Bundan başqa, İDP ilə əlaqədar sualları <ddp@beu.edu.az> e-mail ünvanına və ya www.facebook.com/iro.beu.edu.az sehifəsinə ünvanlaşdırılmalıdır.

Xatırladılib ki, iki universitet arasında əldə edilən razılığla müvə-

fiq olaraq ikili diplom programı 4 ixtisas - İnşaat mühəndisliyi, İnformasiya texnologiyaları, Elektrik mühəndisliyi və Elektronika mühəndisliyi üzrə həyata keçirilir.

Programda Dövlət İmtahanı Mərkəzinin (DİM) təşkil etdiyi imtahanada 400 və daha çox bal toplayan abituriyentlər iştirak edə bilər. Bundan əlavə BMU ilə İnhə Universitetinin birgə təşkil etdiyi müsabiqədən uğurla keçən abituriyentlər yuxarıda qeyd olunan 4 ixtisasdan birində öz seçimlərinə görə dövlət hesabına təhsil ala biləcəklər.

**Distant təhsil
problemlərinə qarşı
18 innovativ təqdimat**

UNEC, INNOLAND İnkubasiya və Akselerasiya Mərkəzi və "Next Step" İnnovasiya Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən "EduHack" həkatonu yekunlaşdır. Həkatonda Azərbaycanın 24 universiteti ilə yanaşı, 11 xarici ölkədən 21 universitetin tələbələrindən ibarət komandalar iştirak edib.

UNEC-dan bildirilib ki, yarışın münsifləri heyətində Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru, professor Ədalət Muradov, Milli Məclisin komitə sədri Tahir Mirkişili, UNEC İmtahan Mərkəzinin direktoru Söhrab İsayev, İmtahanların təşkilatçısının müdürü Tahir Bədəlov, Təhsildə innovativ texnologiyalar, əlavə təhsil mərkəzinin icraçı direktoru, "Yeni fikir" müsabiqəsinin təsisçisi İsa Qasımov, "Next Step" İnnovasiya Mərkəzinin icraçı direktoru Rəşad Eyyazov və "Pəşə Bank"ın Korporativ eləqələr şöbəsinin böyük mütəxəssisi Fidan Tofiqli təmsil olunublar.

Rector Ə.Muradov distant təhsil sahəsində dünyada zəngin təcrübənin olmadığını bildirərək, Azərbaycanın bu prosesə qoşulduğunu diqqətə çatdırıb. UNEC-in distant təhsil sahəsində yətərcənce potensialı olduğunu deyən rektor, bu istiqamətdə dəha böyük işlərin görülməsinə vurğulayıb. Genclərin öz ideyaları ilə bu sahəye mühüm töhfələr vərə biləcəyini diqqətə çatdırıb. Rektor UNEC-in təşəbbüsü ilə təşkil olunan həkatonda komandalar tərəfindən distant təhsilin təşkili, keyfiyyəti, interaktivliyi, eləcə də qiyamətləndirilməsi ilə bağlı maraqlı ideyaların ortaya qoyulmasına əminliyini ifadə edib.

Millet vəkili T.Mirkişili mövzunun aktuallığından danışır. Mövcud durumda dünyada baş verən proseslər fonunda distant təhsilə bağlı problemlərin gənclər tərəfindən müəyyən olunmasına və innovativ həll yollarının araşdırılması mühüm əhəmiyyətli dərəcədə artdırmışdır. Rektor UNEC-in təşəbbüsü ilə təşkil olunan həkatonda komandalar tərəfindən distant təhsilin təşkili, keyfiyyəti, interaktivliyi, eləcə də qiyamətləndirilməsi ilə bağlı maraqlı ideyaların ortaya qoyulmasına əminliyini ifadə edib.

"Fast Learners" layihəsi birinci, "Academy.az" ikinci, "Z-solutions" isə üçüncü yərə layiq görünləblər. Hakatonun mükafat fonduna uyğun qalıblər müvafiq olaraq 3000 AZN (I yer), 2000 AZN (II yer) və 1000 AZN (III yer) qazanıblar.

Sonda iştirakçıları təbrik edən rektor Ədalət Muradov bildirib ki, yarışın əsas məqsədlərindən biri də gənclərin diqqətini distant təhsilə cəlb etməklə, bu sahədə yaranan problemlərə onların innovativ, kreativ düşüncələrini yönəltməkdən ibarət olub.

"Gələcəyimizi qoruyaq!"

Oruc MUSTAFAYEV

Məktəblər infeksiyanın yayılmasına nəzarət etmək mümkün olan kimi təzliklə açıq olmalıdır. Bu barədə BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş pandemiya dövründə təhsil məsələlərinə həsr olmuş videomüraciətində bildirib. BMT başçısı əsas məqsədi pandemiyanın təhsil sahəsində fəlakəti nöticələrinin qarşısının alınması olan dörd bəndən ibarət plan açıqlayıb.

Baş katib dünəninin hələ pandemiyanın əvvəl təhsil böhrəni ilə üzəldiyini xatırladı: müxtəlif ölkələrdə 250 milyondan çox məktəb yaşı uşaqlarla qəbul etmək imkanına malik deyildir; inkişaf etməkdə olan ölkələrdə orta məktəb şagirdlərinin yalnız dördde biri təhsilini lazımi baza bacarıqları ilə başa vururdu.

"İndi biz dünənə gedən barəbəsizliyi daha da artırırdı və təreffi qızılı on illərlə heçə endirə bilən daha böyük miqyaslı fəlakətlə üzləşirik", - deyə Antonio Quterreş bildirib.

Baş katibin sözlərinə görə, COVID-19 pandemiyası müasir tarixdə bütün dünyada təhsil sistemində ən böyük uğursuzluğa görətib çıxardı. İyul ayının ortalarına olan məlumatə əsasən, dünən 160 ölkəsində, ən azı 1 milyard şagird üçün təhsil məsələləri

**BMT qlobal
təhsilin xilas
edilməsi planını
açıqladı**

bağlandı. Dünənə ən azı 40 milyon uşaqın məktəbə qədər təhsil almaq imkanı olmayıb. Valideynlər, xüsusilə qadınlar, uşaqlara evde qayğı göstərmək və təlim keçmək üçün öz üzərlərinə götürmək məcburiyyətində qalıblar.

"Radio, televiziya və internetdə dərslərin keçirilməsinə, eləcə də müəllimlərin, valideynlərin bütün seylərinə baxmayıaraq, bir çox şagird üçün tədris hələ də olçətməz qalır. Əlliñliyə olan şagirdlər, azlqların və azəminatlı icmaların nümayandəleri, qacqınlar, həmçinin uşaq rayonlarının sakinləri təlimdən geri qalmış riski ilə üzləşir".

Bu acınlaca vəziyyəti aradan qaldırmağa çalışmaq üçün BMT beynəlxalq tərəfdəşlərlə birlikdə dörd mərhələdən ibarət "Gələcəyimizi qoruyaq!" adlı kampaniyaya başlıyır.

BMT Baş katibinin fikrincə:

Birinci, beynəlxalq birləşmələrin təzliklə açılmasına nail olmalıdır. Bu zaman sağlamlığı risklərini qiyamətləndirmək lazımdır ki, onlar təhsilin bərpasının vacibliyini üstələməsinən. Onun sözərinə görə, ayrı-ayrı ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların indi qəbul etdikləri qərarlar uzunmüddəli nəticələr verəcəkdir.

İkinci, maliyyə axınlarının bələdçi tərəfindən təhsil sahəsinə təstükkü tətbiq olmalıdır. Böhrəndən əvvəl aşağı və orta gəlirliliklərde təhsil üçün ilə 1.5 trilyon dollarlıq mülkiyyətələrə bölüşü var idi. İndi bu fərqli əhəmiyyətli dərəcədə artdırmışdır. Təhsil programlarının bütçələri ixtisarlardan orunlu mal və mümkün olduqda artırmalıdır.

Üçüncü, təhsil təşəbbüsleri geridə qalma riski ən yüksək olanlara: fəvvarələr və böhrənə zonalarında yaşayışın və yeniyetmələr, müxtəlif növ aqzqların nümayandaları, habelə məebur köçkünlər və əllillərə çatmaq üçün bir tramplin olaraq hamı üçün keyfiyyətli təhsil verən sistemlərə doğru addım ata bilər.

BMT-nin Baş katibi videomüraciətinin sonunda bildirib: "Biz dünənən hər yerində uşaqlar və gənclər üçün nöqtəsindən yaşayırıq. Ayri-ayri ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların indi qəbul etdikləri qərarlar yüz milyonlarca gənclə taleyi və on illiklər bundan sonra dünənən inkişaf perspektivləri üçün uzunmüddəli nəticələrə səbəb olacaq".

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 20 may tarixli 229 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Beynəlxalq və respublika fənn olimpiadalarının, beynəlxalq müsabiqələrin və yarışların siyahısı və onların qaliblərinin ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədənkənar qəbulu Qaydası”nda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarı

“Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 12 iyun tarixli 1189-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 5 iyul tarixli 164 nömrəli Fərmanının 3.4-cü bəndində əsasən, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin teklifini nazərə alaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini qərara alıb:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 20 may tarixli 229 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 5, maddə 963) ilə təsdiq edilmiş “Beynəlxalq və respublika fənn olimpiadalarının, beynəlxalq müsabiqələrin və yarışların siyahısı və onların qaliblərinin ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədənkənar qəbulu Qaydası”nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 2.2.1-ci, 2.2.2-ci və 2.2.4-2.2.8-ci yarimbəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.2.1. Azərbaycan dili və ədəbiyyatı fənni üzrə:

1. Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi;

2. məktəbəqədər təhsil;

3. ibtidai sinif müəllimliyi;

4. korreksiyadıcı telim;

5. filologiya (dil və ədəbiyyat göstərilmək);

6. jurnalistika;

7. kitabxanaçılıq və informasiya fəaliyyəti;

2.2.2. tarix fənni üzrə:

1. tarix;

2. tarix müəllimliyi;

3. tarix və coğrafiya müəllimliyi;

4. politologiya;

5. fəlsəfe;

6. kitabxanaçılıq və informasiya fəaliyyəti;

7. sosiologiya;

8. muzey, arxiv işi və abidələrin qorunması;

9. psixologiya;

2.2.4. riyaziyyat fənni üzrə:

1. riyaziyyat;

2. riyaziyyat müəllimliyi;

3. riyaziyyat və informatika müəllimliyi;

4. statistika;

5. mexanika;

6. kompüter elmləri;

7. aerokosmik mühəndislik;

8. aqromühəndislik;

9. aviasiya tehlükəsizliyi mühəndisliyi;

10. cihaz mühəndisliyi;

11. dəniz naviqasiyası mühəndisliyi;
12. ekologiya mühəndisliyi;
13. energetika mühəndisliyi;

14. gəmi energetik qurğularının istismarı mühəndisliyi;
15. gəmiqayırmaya və gəmi təmiri mühəndisliyi;

16. geologiya və geofizika mühəndisliyi;

17. geometika və geodeziya mühəndisliyi;

18. hava nəqliyyatının hərəkətinin təşkili;

19. informasiya texnologiyaları;

20. inşaat mühəndisliyi;

21. kommunikasiya sistemləri mühəndisliyi;

22. kompüter mühəndisliyi;

23. logistika və nəqliyyat texnologiyaları mühəndisliyi;

24. maşın mühəndisliyi;

25. materiallar mühəndisliyi;

26. mədən mühəndisliyi;

27. meliorasiya mühəndisliyi;

28. metallurgiya mühəndisliyi;

29. mexanika mühəndisliyi;

30. mexatronika və robototexnika mühəndisliyi;

31. neft-qaz mühəndisliyi;

32. nəqliyyat mühəndisliyi;

33. nəqliyyat tikintisi mühəndisliyi;

34. proseslərin avtomatlaşdırılması mühəndisliyi;

35. sənaye mühəndisliyi;

2.2.5. fizika fənni üzrə:

1. fizika;

2. fizika müəllimliyi;

3. mexanika;

4. geologiya və geofizika mühəndisliyi;

5. elektrik və elektronika mühəndisliyi;

6. radioteknika və telekommunikasiya mühəndisliyi;

7. materiallar mühəndisliyi;

8. mühəndis fizikası;

2.2.6. kimya fənni üzrə:

1. kimya;

2. kimya müəllimliyi;

3. kimya və biologiya müəllimliyi;

4. ekologiya;

5. qida mühəndisliyi;

6. kimya mühəndisliyi;

7. şərabçılıq;

8. torpaqşuraslıq və aqrokimya;

2.2.7. biologiya fənni üzrə:

1. biologiya;

2. biologiya müəllimliyi;

3. kimya və biologiya müəllimliyi;

4. ekologiya;

5. balıqcılıq;

6. su bioehtiyatları və akvakultura;

7. bitki mühafizəsi;

8. agronomluq;

9. zoomühəndislik;

10. baytarlıq təbabəti;

11. psixologiya;

2.2.7. informatica fənni üzrə:

1. riyaziyyat və informatica müəllimliyi;

2. informatica müəllimliyi;

3. kompüter elmləri;

4. kompüter mühəndisliyi;

5. proseslərin avtomatlaşdırılması mühəndisliyi;

6. informasiya texnologiyaları;

7. informasiya təhlükəsizliyi;

8. mexatronika və robototexnika mühəndisliyi.”.

2.2.8. 2.2.7. fənni üzrə:

2.1. 2.3.1-2.3.11-ci və 2.3.17-ci yarimbəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.3.1. Olimpiya oyunları üzrə qaliblərin:

1. fiziki tərbiyə və çağırışaqdərki hazırlıq müəllimliyi;

2. məşqçilik;

2.3.2. Olimpiya idman növləri üzrə dünya çempionatı və birinciliklər üzrə qaliblərin:

1. fiziki tərbiyə və çağırışaqdərki hazırlıq müəllimliyi;

2. məşqçilik;

2.3.3. Olimpiya idman növləri üzrə Avropa çempionatı və birinciliklər üzrə qaliblərin:

1. fiziki tərbiyə və çağırışaqdərki hazırlıq müəllimliyi;

2. məşqçilik;

2.3.4. Beynəlxalq Olimpiya Komitəsi tərəfindən tənnimmiş qeyri-olimpia idman növləri üzrə dünya çempionatı və birinciliklər üzrə qaliblərin:

1. fiziki tərbiyə və çağırışaqdərki hazırlıq müəllimliyi;

2. məşqçilik;

2.3.5. Beynəlxalq Olimpiya Komitəsi tərəfindən tənnimmiş qeyri-olimpia idman növləri üzrə Avropa çempionatı və birinciliklər üzrə qaliblərin:

1. fiziki tərbiyə və çağırışaqdərki hazırlıq müəllimliyi;

2. məşqçilik;

2.3.6. Yeniyetmələrin yay olimpiya oyunları üzrə qaliblərin:

1. fiziki tərbiyə və çağırışaqdərki hazırlıq müəllimliyi;

2. məşqçilik;

2.3.7. Avropa oyunları üzrə qaliblərin:

1. fiziki tərbiyə və çağırışaqdərki hazırlıq müəllimliyi;

2. məşqçilik;

2.3.8. İsləm Həmrəyliyi Oyunları üzrə qaliblərin:

1. fiziki tərbiyə və çağırışaqdərki hazırlıq müəllimliyi;

2. məşqçilik;

2.3.9. “Muğam aləmi” beynəlxalq muğam müsabiqəsi üzrə (Bakı, Azərbaycan) qaliblərin - vokal sənəti (xanənde);

2.3.10. Vokalçılardan Bülbül adına beynəlxalq müsabiqəsi üzrə (Bakı, Azərbaycan) qaliblərin - vokal sənəti (akademik vokal);

2.3.11. M.Maqomayev adına vokalçılardan beynəlxalq müsabiqəsi üzrə (Moskva, Rusiya) qaliblərin:

1. vokal sənəti (akademik vokal);

2. populyar musiqi və caz ifaçılığı (sahələr üzrə);

2.3.17. Genç müsiciyələrin P.I.Caykovski adına beynəlxalq müsabiqəsinin (Moskva, Rusiya) qalibləri:

1. vokal sənəti (akademik vokal);

2. instrumental ifaçılıq (sahələr üzrə);

2.2. 2.3.12-ci yarimbəndən 2-ci abzası çıxarılsın;

2.3. 2.3.18-ci yarimbəndə və 2.3.31-ci yarimbəndən 1-ci abzasında “solo oxuma” sözləri “vokal sənəti” sözləri ile əvəz edilsin;

2.4. 2.3.20-ci yarimbəndən ləğv edilsin;

2.5. 2.3.21-ci yarimbəndən 2-ci abzası çıxarılsın;

2.6. 2.3.22-ci yarimbəndə “estrada sənəti” sözləri “populyar musiqi və caz ifaçılığı (sahələr üzrə)” sözləri ile əvəz edilsin;

İngilis dilini öyrənənlər üçün dərs nümunələri



LearnEnglish Print

Origins of the English Language

Read about where English came from, how it came to be spoken all over the world and how it is changing.

The origins of English

The story of the English language began in the fifth century when Germanic tribes invaded Celtic-speaking Britain and brought their languages with them. Later, Scandinavian Vikings invaded and settled with their languages too. In 1066 William I, from modern-day France, became king, and Norman-French became the language of the courts and official activity. People couldn't understand each other at first, because the lower classes continued to use English while the upper classes spoke French, but gradually French began to influence English. An estimated 45 per cent of all English words have a French origin.

The spread of English

The spread of English all over the world has an ugly history but a rich and vibrant present. During the European colonial period, several European countries, including England, competed to expand their empires. They stole land, labour and resources from people across Africa, Asia, the Americas and Oceania. By the time former British colonies began to gain independence in the mid-20th century, English had become established in their institutions. Many brilliant writers from diverse places across Africa, the Caribbean and Asia had started writing in English, telling their stories of oppression. People



from all over the world were using English to talk and write about justice, equality, freedom and identity from their own perspectives. The different varieties of English created through this history of migration and colonisation are known as World Englishes.

International English

More than 1.75 billion people speak English worldwide – that's around 1 in 4 people around the world. English is being used more and more as a way for two speakers with different first languages to communicate with each other, as a 'lingua franca'. For many people, the need to communicate is much more important than the need to sound like a native speaker. If you're reading this, English is your language too.

Source: www.un.org/en/events/englishlanguageaday

ACTIVITIES

1. Vocabulary

Match the definitions (a–f) with the vocabulary (1–6).

vocabulary

1. to invade
2. to settle
3. the spread of
4. vibrant
5. oppression
6. a perspective

definition

- a. to go and live somewhere permanently
- b. the increase of something in a larger area
- c. energetic and exciting
- d. a point of view
- e. to enter and take control of a country by force
- f. unfair or cruel treatment of a group of people

2. True or false

Are the sentences true or false?

1. In the fifth century, French was the official language in Britain.	True	False
2. English came to be spoken in many countries of the world because of migration and colonisation.	True	False
3. People from former British colonies took English and used it to describe their own experience.	True	False
4. About a quarter of the people in the world speak English.	True	False
5. Everyone agrees that it's a bad thing to have many varieties of English.	True	False

DISCUSSION

Who do you speak English with?

ACTIVITY 1
1. False; 2. True; 3. True; 4. True; 5. False

ACTIVITY 2
1. e; 2. a; 3. b; 4. c; 5. f; 6. d

ANSWERS

Müasir dövrdə coğrafiya elmi sahəsində aparılan tədqiqat işlərinin nəticələri yeni yaradılan vəsaitlər sisteminde (xəritə, sxem, plan, coğrafi resm, şəkil və s.) öz əksini tapır. Məlum olduğu kimi, məktəbdə şagirdlər başqa fənlərlə yanaşı coğrafiya fənninin əsaslarını öyrənirlər. Ölkəmizdə elmin, mədəni və texniki təreqqinin süretli inkişafı coğrafiya fənni üzrə tədris vəsaitinin müntəzəm olaraq təkmilləşdirilməsinə səbəb olur. Bu fənlərin tədrisi zamanı qarşısında duran ən mühüm vəzifələrdən biri de müxtəlif növlü vəsaitləri toplayıb, yeri gəldikcə dərslərdə onlardan istifadə etməkdir. Bu iş isə məktəbdə coğrafiya kabinetində həyata keçirilə bilər. Coğrafiya fənninin tədrisi üçün xüsusi təchiz edilmiş kabinet zəruridir. Məktəb coğrafiyası dərs kitabı mexaniki surətdə əzberləmək-dən, coğrafi hadisələrin dərindən öyrənilməsinə və izah edilməsinə keçməyə başlığı zaman təbii olaraq tədrisinin əyniliyinə olan tələblər artır.



Coğrafiya kabinetləri necə qurulmalıdır?

Firduz ƏHMƏDOV,
R.Məmmədov adına 269 nömrəli
tam orta məktəbin coğrafiya müəllimi

Lətifə ƏHMƏDOVA,
251 nömrəli tam orta məktəbin
coğrafiya müəllimi

Məktəbdə coğrafiya kabinetləri və muzeylər

niləsi üçün qapalı yerlərin olması vacibdir.

Müəllimin masası azı 2 m uzunluğunda olmalıdır ki, burada qlobus, relief və model kimi iri vəsaiti nümayiş etdirmək çətinlik tərətməsin. Masanın üstüne elektrik lampası qoymaq üçün yaxınlıqda elektrik sixacı da olmalıdır, lampadan və qlobusdan istifadə edərək iki müxtəlif fəsilində Güneyin Yeri necə işğalandırmasını izah etmək mümkün olsun.

Ön divarda, yazı taxası ilə yanaşı xəritələr asılmalıdır. Bunlar üçün tavanda xüsusi qurğu düzəldilir və buna ən lazımi xəritələr bənd edilir. İstenilen xəritə lazım olduqca pərdə kimi tavandan aşağı endirilir və istifadə edildikdən sonra yənə yuxarı çekilir. Əger belə xəritəni qaldırmak-əndirmek qurğusunuñ düzəldilməsi çətin olarsa, xəritəni divardakı qarmanınlardan asmaq olar, xəritənin ağacı olmadıqda, onu basma mixlər vəsaitləsi taxta zolaqlara vurmaq lazımdır. Belə nazik taxta zolaqlar kabinet-auditoriyanın divarlarına bir neçə cərgə ilə vurulmalıdır ki, onlardan cədvəller, şəkillər, diaqramlar, əlavə xəritələr və s. asla bilsin.

Kabinet-auditoriya tavanının ortasında iri qara xətlərlə sinif meridian və parallel istiqamətlərini çəkib onların üzərinə möhəlli uzunluq və enlik dairələrini qeyd etmek arzu olunur. Əger kompasın məyili 50-dən artırsa, onu buradaca qızılı xətəle göstərmək olar. Tavandan maqnitli iri bir ox asılısa, daha yaxıdır.

Böyük reliefin gipsdən hazırlanmış maketi və bəzən şəkli qoymaq üçün püür kimi maili setli xüsusi altlıqların olması da çox yaxşıdır: bunların üstüne qoyulan relief formaları və şəkilləri masaya yaxılaşmadan da asanlıqla görmək olar.

Xəritə saxlamaq üçün ən əlverişli üslub xəritələri ötəcəklərinə möhkəm sariyib qayış bağ və ya qaynarla bağlaşdırıqdan sonra divarlara bənd edilmiş dayaz ağac yuvalarına diken qoymaqdan ibarətdir; bu yuvalar yuxarı tərəfdən adı pəncərə cəfətərə ilə bərkidilir, yuxarıda hər yuxarıın qarşısında döşəmədə belə yuvacığ vardır ki, xəritənin digər ucu bunun içine qoyulduğunda tərpənmir. Hər xəritəyə yarlıq bənd edilməlidir. Yarlıqda xəritənin adı və nömrəsi yazılımalıdır. Nömrələr sira ilə getdiyinə görə her xəritə seriyasının yanından sira ilə xəritələrin adları yazılımış siyahı asıldığına görə nömrələrdən istifadə edərək istənilən xəritəni tapşırmaq heç bir çətinlik tərətmir. Göütürülən xəritələri öz yeri qoymaq da çox sadədir. Xəritələri ölkələrə görə ayırmak dəha əlverişlidir; hər ölkəni xəritələri də kateqoriyalara ayırmalıdır. Xəritə seriyalarının üstündən divara yarlıqlar vurulmalıdır: yarlıq da xəritələre yaxımlıdır. "Dünya xəritələri və yarımküpler", "Türk dünəyinin xəritəsi", "Azərbaycanın xəritəsi" və s.

Həmçinin kabinetdə telimini texniki vəsaitləri kinoproyektor, kadoskop, epidiskop, filmskop, he-sablamə texnikası, televizor, maqnitofon, diaqazitivlər, stereoskopik və başqa şəkilləri saxlamaq üçün şəkəf olmalıdır; bu şəkəf cihaz, model və kiçik relief formaları da qoyma bilər. Təbii halda olan vəsaiti isə üzü şüslü sergi masalarında saxlamaq dəha yaxşıdır.

Laboratoriya: gil, plastilin, yapışqan, rəng, fəner, şüsha, meftil, çəkic, qayçı, mix və s. üçün, həmçinin kontur xəritələri, müxtəlif cizgi, sxem, rəsm və s. başqa çəkicləri saxlamaq üçün ayrı-ayrı şəkəflər olmalıdır. Qlobuslar və telluri şəkəflərin üstüne qoyma bilər. Kabinet kitabxanası, atlaslar, dərs və sorğu ki-

tabları üçün de xüsusi şəkəf ayrılmalıdır.

Coğrafiya kabinet məktəbdə dərs vaxtında və dərsdən ətarfın vaxtında aparılan bütün coğrafi işlərin mərkəzi olmalıdır. Coğrafiya dərneyinin məşəğələrini kabinetdə keçirilməli, həmcinin ölkəşənəşli işləri burada getməlidir. Şagirdlər referatları, divar qəzətləri və cari hadisələrin xəritələri üçün burada material hazırlamalı, xəritə çəkmək, təcrübə üçün cihaz hazırlamaq və təcrübə aparmaq da olmalıdır. Bütün coğrafiya dərslərinin və bu fənnə aid olan əməli işlərin coğrafiya kabinetində aparılması arzu edilir. Buradan, həmcinin xüsusi şərait taleb edən diaqazitiv, diafilm, videofilm, tədris kinofilmlərindən, elektron dərsliklər, kompüter dərsləri üçün de istifadə etmək olar.

Coğrafiya kabinetlərinin axırıcı tipi daimi sərəngi olan məktəb coğrafiya muzeyindən ibarətdir: buradakı sərgiyə şagirdlər tərəfindən toplanmış müxtəlif coğrafi kolleksiyalar, şagirdlərin coğrafiya üzrə hazırladıqları işlər, həmcinin kursun müyyən şəbəsini əks etdirən bütün əyani vəsaitlər qoyulur. Bu sərgi bütün tədris ili ərzindən təzələnəlidir: belə kabinetlərdə şagirdlərin dərsdenən vaxtında tamaşa etməsi üçün şəkillər, təbii halında olan müxtəlif vəsait, modeller və lazımlıca xəritələr də qoyulur. Bütün bunlar dərs dəyişdikcə təzələnir.

İster şagirdlərin müstəqil çəkdikləri və istərsə həzir konturlara əsasən düzəldilən xəritələr, kartotigramlar, diaqramlar, maketlər, şagirdlərin toplanmışları material nümunələri, habelə bitki və heyvanat ələminə aid nümunələr ayrı-ayrı mənzorələrə, coğrafiyaya və yaşayışa aid fotosəkillər - bütün bunlar coğrafiya-kabinet muzeydə yerləşdirilə bilər.

Əger təcrübəli müəllimin rəhbərliyi altında şagirdlər məktəbə əllərinə keçən hər şeyi deyil, müyyəyen sahəni aydınlaşdırmaq münəzəm sistemli əşyalar götərərə, bu iş, şübhəsiz, onlara öhdələrinə götürdükləri hər hansı vəzifəyə ciddiyət və diq-qətələ yanaşmağı öyredir. Belə təcrübələrin metodiki əhəmiyyətini da danmaq olmaz: şagirdlərin gətirdikləri materiallarnın çıxundan coğrafiya dərslərində əyani vəsait kim istifadə etmək olar, bunlar əşyaların coğrafi hadisələrinə haqqında kitablardan exz etdikləri təsvəvrüleri tamamlaya bilər. Məsələn: bu və ya digər rayona xas olan mədəni bitki nümunələri, səciyyə təşkil edən yerlərin və hadisələrin fotosəkilləri və s. belə metodlardan hesab edilir.

Müxtəlif vəsaitdən və hətta xəritələrdən ibarət olan belə sərgiləri yalnız coğrafiya məşəğələrini üçün ayrılmış xüsusi otaqlarda təşkil etmek olverişlidir.

Kabinet-muzeylərdə eksponatların yerləşdiriləsi üçün əsas şərtlər yaxşı güləşlərdir. Eksponatlar elə düzülməlidir ki, hər biri rahat görünür bilsin, faydalı təsir başlığını və dərse müsbət olmasa haqqında şübhə yaratmasın. Xəritələr (bunlar, elətə, çox olacaqdır) adı və hətta en sədətə dəstəklər üzərində qoyula bilər. Divar şəkilləri üçün taxtadan düzəldilmiş bir neçə sadə çərçivə hazırlanmalıdır, bunlar şübhəsiz olmalı və şəkil bənd etmek üçün heç bir şeyi olmamalıdır. Çünkü şəkillər çərçivənin içəri tərəfində basma mixlərlə bərkidilir və buna görə də asanlıqla deyişdirilə bilər. Təbii tarixi və texnoloji kolleksiyalara gelincə, bunlar üçün heç olmasa sadə, lakin kildilənən şüslü sərgi masası olmalıdır, çünki əks-təqirdə materiallər tez itə bilər. Relyef maketləri, modeller, qlobuslar və müxtəlif cihazlar masa üzərinə qoyula bilər. Bir sözə, kabinet-muzeydə vəsait düzürlərənən adı sərgilər nümunə tutulmalıdır; buradakı ferq yalnız ondan ibarət olur ki, kabinet-muzeydə materialların təsnifi coğrafiyanın tədrisində məqsədlərinə uyğunlaşdırılır. Bu məqsədən elə tədris vəsaiti toplanmalıdır ki, öyrənilən ölkənin xüsusiyyətlərini əks etdirə bilsin. Onun obyektlərinin xüsusiyyətlərini münəbət qədər ətraflı surətdə göstərəsindən. Buradakı vəsait bir-birini tamamlamalıdır. Ölkənin relyef təsvirleri xəritədə məkmətələrə təsirini tapşımla, flora və faunə, məhəlli canlandırmalar, evlər və başqa binaların modellərini, yaşayış məntəqələrinin tiplərini göstərməli; sükürələr, torpaq növlerinin və insan əməyi ilə istehsal olunan məməlumatın nümunələri şagirdlərin öz ölkələrinin siması haqqında təsəvvürlerini tamamlamalıdır.

Izahedici yarlıq və yazıların əhəmiyyəti də nəzərdən qaçırıla bilməz: bunlar qısa və aydın olmalı, sərgiyo gələnlərin esasın fikir vermələri olduğunu mühüm cəhətləri göstərməlidir.

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor

Sarvan İbrahimov

538-21-55

Mühəsibatlıq

539-67-74

Reklam və elanlar

539-20-77 (tel/faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılın və "Azərbaycan" nəşriyatında çap olunur

Qəzet həftənən cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 sayılı "Mətbuat şöbəsi"

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisenziya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 5914, Sifariş 1832

Məsul növbətçi: O.Mustafayev

Etibarsız sayılır

Qobustan rayon Ceyirli kənd tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitmiş Behramov Əhməd Namik oğluna verilmiş A-482382 nömrəli orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Turizm və Menecement Universiteti tərəfindən 2015-ci ildə Əmərullayev Orxan Nüsrət oğluna verilmiş A-056940 nömrəli bakalavr diplomu və eləvəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 310 nömrəli tam orta məktəbi 2016-ci ildə bitmiş Kazimov Hüseyin Rauf oğluna verilmiş AN-511634 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xirdalan şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2011-ci ildə bitmiş Qasimov Vasif Əli oğluna verilmiş AN-034309 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Neft Texnikumu tərəfindən 1996-ci ildə Səlimova Mətanət Nadir qızına verilmiş AB-II-007408 nömrəli diplomi və eləvəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası tərəfindən 2005-ci ildə Mirzəyev Ayxan Azər oğluna verilmiş B-030506 nömrəli diplomi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sırvan şəhər 18 nömrəli tam orta məktəbi 2011-ci ildə bitmiş Qasimov Vasif Əli oğluna verilmiş AN-034309 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 164 nömrəli tam orta məktəbi 2017-ci ildə bitmiş Əmirov Vəqif Samir oğluna verilmiş E-004681 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2002-ci ildə bitmiş Kamilova Nərgiz Arif qızına verilmiş A-600331 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

1 nömrəli Bakı Tibb Məktəbi tərəfindən 1978-ci ildə Babayeva Elmira Alibəy qızına verilmiş AT-005628 nömrəli diplomi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Komputer Peşə Liseyi tərəfindən 2017-ci ildə Məhərrəmov İsmayıllı İsmayıllı oğluna verilmiş A-589963 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti tərəfindən 2013-cü ildə Tarverdiyev Mübariz Ramiz oğluna verilmiş A-011319 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Səki Regional Tibb Kolleci

“Gələcək hədəfim ölkəmizə Nobel Mükafatı qazandırmaqdır”

*Aygün Azadova: “Azərbaycanda hərəkətverici
insan kapitalına ehtiyac duyulan sahələrə
yönəlmək gənclərin əsas seçimi olmalıdır”*

➡ Əvvəli səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

“Ölkəmizi beynəlxalq sferada təmsil etmək çox qürurverici haldır”

- “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Programı”na qəbul olundunuz. Bu barədə fikirlərinizi bölüşməyinizi xahiş edirik...

- “2019-2023-cü il Dövlət Programı” Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi xaricdə təhsil istiqamətində qazandığım növbəti nailiyyətdir. Dövlət Programı təqaüdçüsü olmaq ve yenidən ölkəmizi beynəlxalq sferada təmsil etmək çox qürurverici haldır. Programın təşkili ilə bağlı onu qeyd etmək istərdim ki, ilkin mərhələdə namizədiyim elektron ərizə sistemi ilə daha sonra dörd nöfardan ibarət müsahibə komissiyası tərəfindən qimətləndirilmişdir. Növbəti müsabiqələrdə iştirak edəcək doktorant nəməzədlər üçün bildirirəm ki, müsabiqənin hər bir mərhəlesi şəffaf müstəvиде həyata keçirildi, bununla yanaşı ünvanlaşdırılmış bütün suallar, DP İdarəetmə Qrupunun üzvləri və kuratorlar tərəfindən punktual və dolğun şəkildə cavablandırılmışdır. Pandemiya dövründə ölkəmizdə yaranan çətinliklərə baxmayaraq, 2019-2023-cü il Dövlət Programının uğurlu həyata keçirilməsində və təşkilində iştirak edən Təhsil Nazirliyinin hər bir əməkdaşına öz təşəkkürümüz bildirirəm.

- Məlumdur ki, son illərdə ölkə rəhbərliyinin təşəbbüsü ilə azərbaycanlı gənclərin xaricdə təhsili üzrə bir sira dövlət programları qəbul olunub. Bu mənada 2019-2023-cü il Dövlət Programının əhəmiyyətini necə qiymətləndirirsiniz?

- Dövlət Programı ölkəmizdə təhsilin keyfiyyətini yükseltmək və elmin davamlı inkişafını təmin etməyi əsas götürərək Azərbaycan gəncliyinin dünyasının aparıcı universitetlərində təhsil alması və beynəlxalq təcrübədən yararlanmasına şərait yaratır. Program Azərbaycanın gələcəyin üçün çox böyük əhəmiyyətini daşıyır.

Hazırda elm və texnologiyasının surətli inkişafı, qloballaşmanın geniş yayıldığı, elmin, təhsilin önem qazandığı, bir dövrdə yaşayıraq və artıq uğurlu gələcək təhsilin inkişaf seviyyəsi və müxtəlif sahələrdə ixtisaslaşmış mütəxəssislərin yetişdirilməsi ilə müəyyən olunur. Son illər ərzində Azərbaycan Respublikasında təhsilin

inkişafı istiqamətində doğru addimların atılması və uğurlu siyasetin aparılmasının nəticəsidir ki, bu gün ölkəmizdə qeyri-neft sektorlarında dinamik inkişaf özünü göstərir. 5 ildən çox elmi-tədqiqat və diagnostika sahəsində çalışan bir mütəxəssis kimi deyə bilərem ki, yenilikçi və analitik düşüncəyə və güclü tədqiqat metodologiyasına sahib peşəkar mütəxəssis olaraq formalşamışa doktorantura pilləsi təhsilin çox önemli bir mərhələsini təşkil edir. 2019-2023-cü illəri ehət edən Dövlət Programında maliyyə büdcəsinin məzə doktorantura səviyyəsinə ayrılmış təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında hədəflənən bir çox məsələlərin həlli üçün atılmış çox önemli bir addimdır və bu layihənin növbəti illərdə ölkəmizin sürətli sosial-iqtisadi inkişafına və modernlaşmış bir cəmiyyətin formalşamasına tekan verəcəyini düşünürəm.

“Doktorantura təhsilim müştəqil elm adamı olaraq formalşamışa qədim yaradacaq”

- Seçdiyiniz ixtisas barədə məlumat verərəniz. Doktorant olaraq hansı mövzü üzərində işləyəcəksiniz? Tədqiqat mövzunuñ dünyada nə dərəcədə prioritətdir?

- 2019-2023-cü il Dövlət Programı çərçivəsində Böyük Britaniyanın Essex Universitetində “Molekulyar tibb” ixtisası üzrə doktorantura təhsili alacağam. Tədqiqat işim insanda süd vəzi xərçənginin formalşamasına görətib çıxarıram molekulyar mənəximlərin arasındırılması və xəstəliyin müalicəsi istiqamətində yeni tibbi vasitələrin təkmilləşdirilməsi mövzularını ehət edir. Tədqiqat zamanı süd vəzi xərçənginin müalicəsində tətbiq edilən hormonoterapiya qarşı davamlılığın qazanılması, şəxsiyələşdirilmiş müalicə və diagnostik biomarkerlərin tətbiqinə toxunulacaq. Süd vəzi xərçəngi genetik səviyyədə irsi və ya digər risk faktorlarının təsiri ilə yaranan mutasiyalar və molekulyar siqnal sistemlərinin qarşılıqlı əlaqəsi nəticəsində formalşan kompleks xəstəlikdir. Beynəlxalq məqyasda bu sahəde çoxsaylı araşdırılmaların aparılmasına baxmayaraq, dünyə statistikasına nəzər salsaq, eləcə də ölkəmizdə süd vəzi xərçəngindən ölon şəxslərin sayı hər il artmaqdadır. Bu da əlbəttə ki, xərçəngin müalicəsinin tapılması istiqamətində yeni araşdırılmaların aparılması zərurəti yaradır.

- Tədqiqatınızın tərəfdən ali təhsil müəssisəsi üçün əhəmiyyətini necə qiymət-



Tanıtım

Aygün Kainat qızı Azadova Bakı şəhərində anadan olub. 1996-2007-ci illərde Kamil Əyyubov adına 12 nömrəli tam orta məktəbdə təhsil alıb. 2007-ci ilde Bakı Dövlət Universitetində “Biologiya” ixtisası üzrə bakalavr təhsilinə qəbul olub, daha sonra həmin ali məktəbdə “İnsan və heyvan fiziologiyası” ixtisası üzrə magistr təhsilini davam etdirib. 2013-cü ilde BDU-nu fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Məhkəmə Tibbi Ekspertizə və Patoloji Anatomiya, Elmi-Təcrübə və Tedris Birliyində mütəxəssis vəzifəsində çalışıb. 2016-cı ilde “Hökumətlərə Təqədüm Programı” çərçivəsində keçirilən müsabiqə notecisində magistr təhsilini xaricdə davam etdirmək imkanı qazanıb. Macaristanın Debrecen Universitetində “Molekulyar biologiya” ixtisası üzrə təhsil alıb, 2018-ci ilde həmin ali məktəbi yüksək ortalamaya ilə bitirib. Macarstanda təhsil aldığı dövrə Kliniki Genomika və Şəxsiyələşdirilmiş Tibb Mərkəzində “İnsanlarda süd vəzi xərçənginin müalicəsində tətbiq edilən endokrin müalicə” sahəsində tədqiqat-

ləndirirsiniz? Tədqiqatınızın tərəfdən universitet nə kimi töhfələr verə bilər?

- Doktorantura təhsili və aparacağım araşdırılmalar müasir laboratoriyaların təşkili, molekulyar tibbi-biologiyanın innovativ texnologiyaları və metodlarına yiyələnme, kompüter elmi və statistik programlarının praktikada tətbiqi, beynəlxalq akademik təcrübə və bütün burların sintezində müştəqil elm adamı olaraq formalşamışa qədim yaradacaq. Bildiyimiz kimi Xəzər Universitetində tətbiq edilən təhsil layihələri yenilikçi maraqlara və beynəlxalq təcrübəyə əsaslanır. Buna görə universitetin təlim-tədris sistemi və kurikulumun təşkiline, beynəlxalq əməkdaşlıqların qurulması və elmi-aradırılmaların keyfiyyətinin yüksəldilməsinə böyük töhfə verəcəyini düşünürəm.

- Bütün dünyada molekulyar biologiya -tibb sahəsi ən sürətli inkişaf edən elmi istiqamətlərindən. Bu nə ilə bağlıdır?

- Dünya ölkələri molekulyar tibbi-biologiya sahəsinin inkişafı, həmin sahədə insan kapitalının yetişdirilməsi və qabaqcıl texnologiyaların tətbiqi üçün böyük həmdə maddi vasai ayrılır. Bunun sebəbi isə molekulyar tibbi-biologiyanın tətbiq sahəsinin çox geniş olmasıdır. Belə ki, mikrobioloji, parazitar və genetik xəstəliklərin diagnostikasında, məhkəmə ekspertizasında, cinayət hadiselerinin aydınlaşdırılması və identifikasiyası məsələlərində, o cümlədən atalıq və analıq təyinində, bioloji silahlıların istifadəsinin qarşısını almaq, biotəhlükəsizliyin və biomühafizənin təşkilində, pandemiyanın qarşısının alınmasında, kənd təsərrüfatında xüsusişələr Heyvan və bit-

kilərin məhsuldarlığının artırılması, xəstəliklərə qarşı yeni dərman preparatlarının hazırlanması və elmi-tədqiqatların aparılması tətbiq edilir. Bu sahədə ixtisaslaşmış bir mütəxəssis olaraq, deyə bilərem ki, bir ölkənin sağlam geleceyi və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün molekulyar tibbi-biologiya sahəsinin inkişaf etdirilməsi zəruridir.

- Məlum pandemiya dövrü tibbi biologiyanın aktuallığını da gündəmə gətirdi. Bu barədə fikirlərinizi eşitmək maraqlı olardı...

- Nəzərəalsaq ki, molekulyar bioloji texnologiyalar xəstəliyə səbəb olan agentlərin mənşəyinin təyinində, xəstəliyin diagnostikası, eləcə də agentlərə qarşı vakınlərin və müalicə vasitələrinin hazırlanmasında tətbiq edilir, pandemiya şəraitində molekulyar tibbi biologiyanın aktuallıq qazanması çox töhfə halıdır. Bununla əlaqədar, hazırda dünyanın bir çox nüfuzlu universitetlərində müasir bioloji texnologiyalarдан istifadə olunmaq vaksinlərin hazırlanması istiqamətində çoxsaylı eksperimentlər davam etdirilir. Bu da molekulyar-tibbi biologiyanın tətbiq sahələrinin ehət dairəsinin geniş olduğunu və aktuallığını göstərir.

“İxtisas seçimimin önəmini xüsusişələr vurgulamaq istərdim”

- Siz xaricdə təhsil almısınız. Hazırda bir çox orta məktəb məzunu xaricdə təhsil almaq üçün seçim edir, gənclərə nə kimi tövsiyələriniz olardı?

- Son zamanlar gənclərin xarici ölkələrdə təhsil almağa üstünlük verən Azərbaycanın beynəlxalq məqyasda daha çox tanınması, diasporanın formalşamasında rol olsadı kimi, ölkədaxili müxtəlif sektorlarda inkişafına da optimall şərait yaradır. İxtisas seçimimin önemini xüsusişələr vurgulamaq istərdim. Gələcəyin tələblərini qarşılayacaq, Azərbaycanda hərəkətverici insan kapitalına ehtiyac duyulan sahələr yənəlmək gənclərin ilkin seçim meyari olmalıdır. Bu baxımdan mühəndislik, kompüter elmləri və icimai sohıyyəni qeyd edə bilərəm. Universitet seçirkən ixtisas üzrə tədris planı və təcrübə imkanları ətraflı araşdırılmalıdır, çünki ixtisas sahələri universitetlərə bərabər keyfiyyətdə tədris edilmir.

- Gələcək hədəfləriniz barədə.

- Qeyd edim ki, Azərbaycanın inkişaf prioritətlərinə uyğun ixtisaslar üzrə xaricdə təhsil almaq və yüksəkhəzərliliq mütəxəssis kimi vətəno qayıtmak bugünkü Azərbaycan gəncinən əsas hədəflərindən birinə çevrilir. Bu mənada əsas hədəfim doktorantura təhsilini ugurla başa vurub ölkəməz qayıtmak, Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafına töhfə vermek, vətəndaşlıq borcumu layiqincə yerinə yetirməkdir. Elmi-tədqiqatçı olaraq, gələcək hədəfim yeni müalicə strategiyalarını inkişaf etdirərək, xərçəng xəstəliyində eziyyət çəkən insanlara dəstək olmaq və bu istiqamətdə ölkəməz Nobel Mükafatı qazandırmaqdır.

AzMİU tələbəsinin startapı birinci yerə layiq görülüb

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMİU) tələbəsi Solmaz Fətullayeva British Council şirkətinin keçirdiyi 2020-ci ilin en böyük video təqdimat müsabiqəsinin qalibi olub.

Creative Spark Big Idea beynəlxalq yarışmasında S.Fətullayevanın “Road Buddy” adlı biznes ideyası ölkə səsverməsində 1-ci yerdə layiq görüldü. Onlayn keçirilən yarışmada ölkəmizlə yanaşı, Qazaxistən, Özbəkistan, Qırğızistən, Gürcüstən, Ermənistan və Ukraynanın da gənclər iştirak edib.

AzMİU-dan bildirilib ki, universitet tələbəsinin Road Buddy adlı start-up ideyasının əsas məqsədi gözən engelli şəxslərin yollar da asanlıqla hərəkət etməsinə yardım etməkdir. Kiçik cihaz və mobil tətbiqdən ibarət olan biznes ideya gözən əsil, görmə qabiliyyəti məhdud olan şəxslərin yolu asanlıqla və təhlükəsiz tapşırımı təmin edir.

Məlumat verilib ki, bu cihaz, eyni zamanda turizm sektorunda da tətbiq oluna bilər. Hazırda mövcud bazaarda bu layihənin oxşarı, yaxud da hər hansı bir rəqib yoxdur. Bu hal-

da asanlıqla demək olar ki, layihə dünyada milyonlarla gözən əsil insanlar üçün ümidi və işiye çevriləcək.

Qeyd edilib ki, sözügedən biznes yarış minilərə gənclər (18-35 yaş arası) biznes ideyaları və sahibkarlıq bacarıqlarını inkişaf etdirmək imkanı yaradır. Platforma, həmçinin, gənclərin işsizliyinin narahatlıq doğurduğu və COVID-19 pandemiyasının dünya iqtisadiyatına zarba vurduğu bir vaxtda onlara öz profillərini inkişaf etdirməsinə və karyera imkanlarını artırmasına dəstək göstərir.

AzTU beynəlxalq layihənin regional koordinatörə oldu

Yunanıstanın Qərbi Attika Universitetinin təşəbbüsü ilə “Səhiyyə-strateji keyfiyyət menecmenti və risklərin idarə olunması üzrə açıq və distant təhsil formatında peşə bakalavr və peşə magistr hazırlığı” mövzusunda Erasmus+ KA2 beynəlxalq layihəsinə start verilib.

Azərbaycan, Rusiya və Qazaxistənin iştirakı ilə reallaşan layihənin regional koordinatörə Azərbaycan Texniki Universitetidir (AzTU).

AzTU-dan verilən məlumatə görə, layihədə Avropa İttifaqından Afina, Nitsa və Kluj universitetləri, Azərbaycanın İ.M.Səçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialı, Milli Onkologiya Mərkezi və Naxçıvan Dövlət Universiteti, Rusiyanın 8, Qazaxistənin isə 6 universiteti təmsil olunur.

Bildirilib ki, layihə 36 ay müddətində davam edəcək.